

Mehmet Cem KAMÖZÜT*

Doğal Seçim Yasasının Bulunuşu: Darwin ve Wallace'ın Yaklaşımlarındaki Farklar

Özet

Bu yazıda Darwin ve Wallace'ın biyolojiye yaklaşımlarındaki farklılıklar ele alınacak. Bu farklılıklara dayanarak, Wallace'ın Darwin'in gölgesinde kalmış bir bilim kahramanı olarak yorumlanamayacağı savunulacak.

Anahtar Terimler

Darwin, Wallace, Doğal Seçim, Doğa Yasası.

The Discovery of the Law of Natural Selection: Differences in the Approaches of Darwin and Wallace

Abstract

In this paper differences between Darwin's and Wallace's approaches to biology will be evaluated. Based on these differences it will be argued that Wallace cannot be considered as a hero of science overshadowed by Darwin.

Key Terms

Darwin, Wallace, Natural Selection, Law of Nature.

* ÜNVAN ÜNİVERSİTE BÖLÜM

Charles Darwin'in evrim kuramına¹ ilişkin çalışmalarını yayınlamayı oldukça geciktirdiği bilinir. Uzun bir bekleme döneminin ardından bile görüşlerini yayınlaması başka birinin kendinden önce davrandığını fark etmesi ile olur. Alfred Russel Wallace, "içindekileri özgün ve ilginç bulursa" Charles Lyell'e aktarması isteğiyle Darwin'e çalışmalarını gönderir. Bu, Darwin için oldukça can sıkıcı bir gelişmedir; çünkü Wallace'ın yazdıkları kendi görüşlerine çok benzemektedir. Darwin, Lyell'e şöyle yazar:

Hiç daha çarpıcı bir benzerlik görmemiştim. Eğer Wallace'ın elinde benim 1842'de yazdığım taslak olsaydı daha iyi bir özet yazamazdı! O kadar ki onun terimleri şimdi benim bölüm başlıklarım oldular... dolayısıyla bütün özgünlüğüm yok olacak. (Darwin 1858, s. 197).

Buna karşın bugün evrim kuramının kurucusu olarak Darwin'i bilmekteyiz. Wallace'ın adının pek anılmamasının nedeni açıklanmaya değerdir. Bu yalnızca Wallace'ın katkısını belirlemeye değil aynı zamanda bir bilimsel kuramı "bulmanın" ne anlama geldiğine ilişkin önemli ipuçları verecek bir bilim tarihi öyküsüdür.

Bu yazıda Wallace'ın unutulmuşunu yalnızca Darwin'in çevresi geniş bir burjuva olması ve Wallace'ın da görece yoksul olmasıyla açıklanamayacağını savunacağım.² Wallace'ın görüşleri Darwin'inkilerden o kadar önemli noktalarda ayrılmaktadır ki Wallace'ın doğal seçilimi değil bulduğunu, benimsediğini söylemek bile zordur.

Yayın Tarihi Bakımından Öncelik:

Yukarıda da görüldüğü gibi özgünlüğünü yitirme kaygılarının yanında Darwin, 1842 tarihli bir metninden söz eder. Bu, Wallace'ın metninden 16 yıl öncedir. Her ne kadar yayınlanmadıysa da Lyell, Joseph Hooker ve Asa Gray metni okumuştur. Gerçekten de Wallace'ın metninde Darwin'in 16 yıl önce kaleme aldığı taslakta bulunmayan hiçbir görüş yoktur.³ Ne var ki bu gerekçeyle Darwin'e öncelik vermek Wallace'a haksızlık olurdu. Darwin görüşlerini yayınlamamış yalnızca kişisel yazışmalarla paylaşmıştır.

Wallace'ın metnini Lyell'e aktaran Darwin, Lyell'in de baskılarıyla acele bir metin kaleme alır ve bu, Wallace'ın metni ile birlikte akademiye sunulur. Lyell, Darwin'in tarihsel önceliğine şahitlik etmek ve kişisel nüfuzunu kullanmak yoluyla her iki metnin aynı anda yayınlanmasını ve Darwin'in *de* kuramın kurucusu olarak görülmesini sağlar. Wallace ve Darwin'in metinleri ilk olarak 1 Temmuz 1858'de

¹ Darwin'in *Türlerin Kökeni* adlı kitabında savunduğu evrim kuramı birden fazla sav içermektedir. Bu yazı kuramın önerdiği doğal seçilim mekanizmasına odaklanmıştır.

² Wallace'ı hakkı yenmiş bir bilim adamı olarak gören ve bunu düzeltilmesi gereken bir durum olarak değerlendiren bir yazı için bakınız (Mayer, 1987). Darwin'in Wallace için sağladığı devlet aylığını da suçluluk duygusuyla açıklamaya çalışan görüşlerin eleştirisi için de bakınız (Colp, 1992).

³ Darwin'in 1842 tarihli ilk taslağından başka, eserini tamamlamadan ölmesi durumunda yayınlanması için eşine bıraktığı 1844 tarihli makalesi ile Darwin'in ve Wallace'ın kuramlarını ilk kez duyurdukları 1858 tarihli bildirimleri için bakınız: Darwin ve Wallace, 1958.

Linneaus Derneği'nde okunur. Yazıları aynı yılın 20 Ağustos'unda yayınlanır. Böylece doğal seçilim yoluyla evrim kuramı Wallace ve Darwin tarafından birlikte yayınlanmış olur.

Ancak zamanla durum oldukça farklı bir biçim almıştır. Darwin'nin de bağımsız olarak kuramı bulduğunu kanıtlamaya çalışırken bir süre sonra Wallace'ın adı neredeyse tümüyle silinmiştir. Kuramın kurucusu olarak bugün neredeyse yalnızca Darwin'in adı bilinmektedir.

Önce Bulma İddiaları:

Öykü yukarıdaki biçimiyle sunulduğunda Wallace ve Darwin arasında kuramın kime ait olduğu konusunda hiçbir tartışma çıkmamış olması şaşırtıcıdır. Bilim tarihindeki başka örneklerde bu derece hoşgörüyü pek sık rastlanılmaz. Belki de en bilinen örnek Newton ve Leibnitz'in tartışmasıdır. Geliştirdikleri matematiksel yöntemi kimin önce bulduğuna ilişkin tartışmalar birbirlerini hırsızlıkla suçlamaya kadar varmıştır.

Küçük bir tartışma doğal seçilim yasasını bulma önceliği üzerine de yaşanmıştır. Ancak bu Darwin ve Wallace arasında yaşanmamıştır. Darwin'in *Türlerin Kökeni* adlı kitabının yayınlanmasından sonra Patrick Matthew, Darwin'i görüşlerini çalmakla suçlamıştır. Matthew, 1831'de yayınladığı bir makalede doğal seçilimden söz etmiş olduğunu öne sürer ve Darwin'i görüşlerini çalmakla suçlar. Makalenin yayınlanma tarihi yalnızca Darwin'in kitabından önce değil aynı zamanda *Beagle* yolculuğundan bile öncedir.⁴ Darwin, söz konusu derginin araştırma konusundan uzaklığına dikkat çekerek metni daha önce görmemiş olduğunu söylese de Matthew'un öncelik savını kabul eder ve kendisinden özür diler.⁵

Darwin bir özür mektubuyla da yetinmez. Kitabının daha sonraki baskılarına eklenmek üzere tarihsel bir giriş bölümü yazar (bu bölüm ikinci baskıdan itibaren tüm baskılarda yer almıştır). Burada kendisinden önce evrim kuramını savunmuş düşünürleri sayar. 18. yüzyıla kadar dönerek aralarında alman şair Goethe'nin ve kendi dedesi Erasmus Darwin'in de bulunduğu otuzdan fazla isme yer verir. Kendi çalışmasının neden onların çalışmalarından ayrıldığını açıklamak için hiçbir çabaya da girişmez. Öyle ki yalnızca bu giriş bölümünü okuyan biri, Darwin'in zaten herkesin yıllardır bildiği bir gerçeği yinelemekten öte bir katkısı olmadığını düşünebilir.

Ancak elbette konuyu biraz bilenler, Goethe ya da Erasmus Darwin'in yaklaşımlarının neden yetersiz olduğunu ve Charles Darwin'in özgün katkısının ne olduğunu kolaylıkla görürler. Önceki öneriler türlerin birbirinden türediğini kabul etseler de ya bir ilerleme fikriyle birlikte sunulmuştur ya canlıların bilinçli tercihlerine dayandırılmıştır ya da doğal seçilim mekanizması hiç düşünülmemiştir. Buna en çok yaklaşanlar bile doğal seçilimi önemsiz bir bulgu olarak görmüş onu biyolojinin merkezine taşımaya hiç niyetlenmemişlerdir. Geriye tek bir önemli öncelik sorunu kalmaktadır. Doğal seçilimi ilk olarak birlikte yayınladığı Wallace'ın önceliği.

⁴ Darwin'in *Beagle* yolculuğu 1831-1836 tarihleri arasında gerçekleşmiştir.

⁵ Matthew'un tepkisi ve neden onun evrim kuramının kurucusu sayılmayacağına ilişkin çalışma için bakınız Gould 1985.

Darwin, *Türlerin Kökeni*'nin başında Wallace ile yazışmalarına değinir ve onun da kuramı bağımsız olarak bulduğunu ifade eder:

Çalışmalarım artık neredeyse bitti; ancak tamamlamak için iki ya da üç yıl daha gerektiğinden ve sağlığım da iyi olmaktan uzak olduğundan bu Özeti yazmak zorunda kaldım. Beni bunu yapmaya özellikle yönlendiren, şu sıralar Malay takımadalarının doğal tarihini çalışın Bay Wallace'ın türlerin kökeni konusunda benimle neredeyse tam olarak aynı genel sonuçlara ulaşmış olmasıdır. Geçtiğimiz yıl, daha sonra onu Linneaus Derneği'ne iletilecek olan Sir Charles Lyell'e iletmem için bana bu konu üzerine bir inceleme yazısı yollamıştır ve yazı, o derneğin dergisinin üçüncü cildinde yayınlanmıştır. Çalışmamı bilen Sir C. Lyell ve Dr. Hooker—kendisi 1844 tarihli taslağımı okumuştur—Bay Wallace'ın kusursuz incelemesiyle birlikte benim yazdıklarımın bazı kısa bölümleri birlikte yayınlamayı önermeyi düşünerek beni onurlandırmışlardır. (Darwin 1859, s. 1-2.)

Şaşırtıcı biçimde Wallace bir kez olsun öncelik iddiasında bulunmadığı gibi kuramı sıklıkla “Darwinizm” olarak anmış ve önceliğin Darwin'e ait olduğunu her fırsatta vurgulamıştır. Kitaplarından birinin adı *Darwinizm*'dir. Bennett'in *Türlerin Kökeni*'ne yönelik bir eleştirisine 1870 yılında yazdığı bir yanıtta da şöyle demektedir:

Bu yalnızca, ara biçimleri ortaya çıktıkça eleyebilen bir güçle oluşturulabilir... ve böyle bir gücün [doğal seçim] varlığı ilk kez Bay Darwin tarafından gösterilmiştir. (Wallace 1870a).

Metinlerin tamamına bakıldığında bu tür ifadelerde herhangi bir ironi olmadığı da açıkça görülmektedir. Wallace kuramın Darwin'in kuramı olarak kabul görmesine kırılmamıştır. Her fırsatta Darwin'e ve çalışmalarına hayranlığını dile getirmeyi de sürdürmüştür. Wallace bu tavrının nedenini şöyle açıklar:

Şimdi rahatlıkla söyleyebilirim ki—yıllar önce de söylediğim gibi ve böyle yapmış olduğuma memnunum—Darwin'de açıkça hakim olan deney, ayrıntı ve çalışma aşkı bende yok; ve bunlar olmadan yazabileceğim hiçbir şey dünyayı asla ikna edemezdi. (Wallace 1887).

21 kitap ve 700'den fazla makale yayınlamış ve yılları örnek toplamak için yolculuklarda geçirmiş biri için fazlasıyla mütevazı olan bu ifadenin gerçeği yansıttığını düşünmüyorum. Aşağıda gösterilmeye çalışılacağı gibi sorun ayrıntılarda değil doğaya yaklaşımlarındaki farklardan kaynaklanmaktadır. Daha gerçekçi bir açıklama Darwin'in mektubunda bulunabilir. Darwin, Lyell'e önceliğini kaybetmekten endişe duyduğunu belirten mektubunun sonuna kendisi için şu teselliyi eklemiştir:

Yine de kitabımın herhangi bir değeri olacaktysa bundan pek bir şey kaybetmeyecektir. Çünkü tüm emek kuramın uygulanmasındadır. (Darwin 1858, s. 197)

Darwin ve Wallace'ın Yaklaşımlarındaki Fark:

Neden Wallace'ın değil de Darwin'in kuramın kurucusu olarak anıldığını anlamak için 1858 tarihli iki makalenin yanı sıra diğer çalışmalarına da bakmak gerekir.

1858'de yayınlamış oldukları bu makalelerdeki benzerlikler “aynı” kuramı ortaya koyduklarını söylemek için yeterli değildir. Yaklaşımlarındaki farkların 1858'de fark edilmemiş olmasının nedeni Darwin ve Wallace'ın toplam 18 sayfalık makalelerinde, yalnızca tür içi çeşitliliğin nasıl zamanla önemli oranda artabileceğini anlatmış olmalarıdır. Evrim kuramı basitçe kimi farklı türlerin ortak bir atadan geldiği ifadesinden ibaret olsaydı kuramın bulunuşunu birkaç yüzyıl geriye götürmek olanaklı olurdu.

Oysa 19. yüzyılın ortasında yaşanan bilimsel atılım canlıların da tıpkı cansız varlıklar gibi doğa yasalarına uymak zorunda olduğunun söylenmesiydi. Darwin bu konuda oldukça kararlıydı. Gezegenlerin hareketlerinin, Tanrı'nın onları o yörüngelerde gitmelerini istediği için o şekilde olduklarını söyleyerek açıklamaktansa, Newton'un önerdiği yasaları benimseyip değişmez yasaların sonucu olarak gezegenleri ilgili yörüngelerde gördüğümüzden söz eder ve hayvanların da “aynı şekilde” değişmez yasalarla ortaya çıktığını söylemek gerektiğini savunur (Darwin, Wallace, 1958, s. 23). Darwin'in amacı tıpkı Newton yasaları gibi biyoloji yasaları bulmak ve doğayı “Tanrı böyle uygun görmüş” demeden açıklamaktı.⁶

Yayınlara bakıldığında Wallace ve Darwin'in kimi ayrıntılarda anlayamamış oldukları görülür. Örneğin Wallace, “eşeyssel seçim” konusunda Darwin'den farklı düşünmektedir. Ayrıca Lord Kelvin dünyanın yaşının yüz milyon yıldan fazla olamayacağını hesapladığında Wallace, kuramı bu süreye uyacak biçimde hızlı bir süreç olarak yeniden düzenlemiştir (Wallace 1870b). Buna karşın Darwin, Kelvin'in hesaplamasında bir yanlışlık olduğunu düşünmekten vazgeçmemiştir. Ancak görüşleri arasındaki farklar bunlarla sınırlı değildir. Wallace aslında Darwin'in yukarıda dile getirdiğim doğa yasası arayışını paylaşmamaktadır.

Darwin türlerin ortak atadan, küçük değişimlerle, belli bir amaca yönelik olmaksızın ve tümüyle doğa yasalarının bir sonucu olarak ortaya çıktıklarını savunur. Söz konusu yasa⁷ “doğal seçilimdir”. Ayrıca her türlü “gelişme” ve “ilerleme” fikrini de dışlamaktadır. Doğal seçim yasası, Newton'un kütle çekim yasası kadar kördür. Darwin'in evrim kuramı canlılar dünyasında gördüğümüz düzenin bu kör yani sonuçları tasarlamayan, amaçsız doğa yasası tarafından oluştuğunu söyler.⁸

Wallace da türlerin ortak atadan doğal seçimle ortaya çıktığını kabul eder. Üstelik ilk dönemlerinde bir yaratıcıdan söz etmeye de gerek görmemiştir. Ancak kısa süre sonra kör bir kuvvetin yetersiz olduğunu düşünmeye başlar. Evrimi, sonucu öngörerek yönlendiren bir güç tarafından oluşturulan bir süreç olarak değerlendirmekle kalmamış, aynı zamanda insanı tüm diğer canlılardan ayrı ve evrimle ortaya çıkması

⁶ Biyolojinin böyle yasaları olup olmadığı tartışılmaktadır. Ancak burada önemli olan Darwin'in amacıdır. Onun aradığı, mucizelere gerek kalmaksızın türlerin oluşumunu açıklayabilecek değişmez yasalardır.

⁷ Bu yazıda “doğal seçim”den bir yasa olarak söz ediyorum. Bu kullanım, Darwin'in yaklaşımını anlamak açısından yararlıdır. Biyolojinin yasaları olup olmadığı tartışmasına değinmeyeceğim.

⁸ Darwin'in kuramının bu temel niteliğini anlatan popüler ve modern bir metin için bakınız Dawkins, 1998. Richard Dawkins bu kitabında William Paley'in düzenin oluşması için akıllı bir tasarımcı gerektiği yönündeki argümanının Darwin'in kuramıyla nasıl aşıldığını anlatmaktadır.

olanaksız niteliklerle donanmış bir varlık olarak nitelemiştir. Wallace, başlarda doğal seçim yasasının sonuçları üzerine fazla düşünmemiş—tıpkı Matthew gibi—onu ifade etmekle yetinmişti. Darwin bu kuramın mantıksal sonuçlarını ortaya koyup onu biyolojinin merkezine taşımaya başladığında ise Wallace çekincelerini sıralamaya ve bilimsel bir yaklaşımdan kopmaya başlamıştır.

Wallace ve Darwin'in çalışmalarının tümü değerlendirildiğinde yaklaşımları arasında önemli farklar olduğu açıkça görülmektedir. Wallace'ın Darwinci sayılmasını olanaksız kılacak bu farkların merkezinde Wallace'ın doğa yasalarının yetersizliği yönündeki görüşü yatar. Bir sonraki bölüm, Wallace'ın bu görüşünün tartışılmasına ayrılmıştır.

Doğa Yasalarının Yetersizliği:

Wallace her ne kadar “doğal seçim”in yeni türlerin oluşumunda önemli bir rol oynadığını kabul ettiyse de tüm sürecin doğa yasaları ile açıklanamayacağını düşünüyordu. Tüm sürecin doğa yasalarıyla açıklanamayacağı düşüncesi de insanı özel bir yere koyma arzusundan kaynaklanmaktaydı. Pek çok çalışmasında doğal seçilimin önemini anlattıktan ve yeni türlerin ortaya çıkışını bu süreç ile açıkladıktan sonra insanı anlamak için bunun yetersiz kaldığından söz etmiştir. Örneğin *Darwinism* adlı kitabının son bölümü “Darwinism'in insana uygulanışı” başlığını taşır. Bu bölüme kadar doğal seçilimin türlerin oluşumunu nasıl açıkladığını anlatmış olan Wallace, bu bölümün çoğunu da insanın diğer hayvanlara benzerliklerini vurgulayarak geçirir. Ancak sonunda kimi önemli farklılıklar belirler. İnsanın bilişsel yetileri olarak adlandırabileceğimiz önemli farklar ahlak, matematik, sanat alanlarındaki yetileridir (Wallace 1891).

Wallace bunların aşamalı olarak gelişmediğini, diğer hiç bir canlıda bunların izine rastlanamayacağını kesin bir biçimde ifade eder. Wallace'a göre doğal seçim, insan dışı tüm canlıların ortaya çıkışını açıklayabilir, insanın biyolojik yapısını da açıklayabilir ancak insanın “zihni” söz konusu olduğunda yetersiz kalır. Şöyle yazmaktadır:

Ama bu, Bay Darwin'in çalışmasının yalnızca başlangıcıdır; daha sonra insanın ahlaki doğasını ve zihinsel yetilerini tartışır ve bunları da daha aşağı hayvanlardan küçük değişim ve gelişmeyle türetir. Belki de hiçbir yerde böyle açıklıkla ifade edilmemiş olsa da bütün argümanı insanın tüm doğasının ve ister ahlaki ister zihinsel isterse de ruhsal olsun tüm yetilerinin aşağı hayvanlardaki öncüllerinden tıpkı fiziksel yapısı gibi aynı genel yasalarla türediği sonucuna işaret eder. Bu sonuç bana yeterli kanıtlarla desteklenmemiş ve iyi kanıtlanmış olgulara doğrudan karşıt görüldüğünden bunun tartışılmasına kısa bir yer ayıracağım (Wallace 1891, s. 461).

Bu alıntı gösteriyor ki Wallace, Darwin'in yaklaşımını anlamış ve onu insanın zihinsel yetilerine uygulamadaki kararlılığını da fark etmişti. Darwin için doğal seçim bir doğa yasasıydı ve tüm canlıların tüm nitelikleri için geçerliydi.

Newton'un çekim yasalarını benimseyip daha sonra da örneğin Dünya'nın bu yasalardan bağımsık olduğunu söylemek bilimsel bir tavır olmaz. Newton yasalarının

temel niteliği herhangi bir istisnaya izin vermemesidir. Bunu kendine örnek alan Darwin de doğal seçilim yasası için istisnalar olduğunu kabul etmemiştir.

Wallace'ın itirazı yalnızca bazı örneklerde sürecin nasıl işlediğinin yeterince belgelenememiş olması değildir. Aslında 19. yüzyılda—bugün de olduğu gibi—pek çok türün hangi seçilim baskıları ile ortaya çıktığı bilinmemektedir. Bunların hiç biri Wallace için kuramın sorunlarına işaret etmiyordu. “Henüz açıklanamamış olması” “asla açıklanamayacağı” anlamına gelmiyordu. Bu durum aslında tüm kuramlarımız için geçerlidir. Örneğin fizik yasalarımızla da “henüz” açıklamayı başaramadığımız kimi gözlemlerimiz vardır. Ancak bilimsel bir yaklaşım her türlü gözlemi, doğa yasaları ile açıklayabileceğimizi kabul etmeyi gerektirir. Açıklayamadığımız durumları “açıklanamaz” olarak nitelediğimizde bilimsel araştırmamız sona erecektir. Biyolojiyi bilim yapan da Darwin'in getirdiği yaklaşımı yani doğayı mucizelere başvurmadan açıklamaktaki kararlılığıdır.

Darwin matematik ve sanat alanındaki yetilerimiz de dahil tüm niteliklerimizin doğal seçilim yoluyla ve doğa üstü güçlere başvurmaksızın açıklanabileceğini düşünüyordu (Darwin 1871). Wallace için ise söz konusu insan olduğunda onu özel bir yere yerleştirme isteği ağır basmaktaydı.

Yukarıdaki alıntıda Wallace'ın bir ifadesine özellikle dikkat edilmelidir. Wallace, Darwin'in argümanının bütününe işaret ettiği sonuçtan söz ederken şöyle demektedir: “Belki de hiçbir yerde böyle açıklıkla ifade edilmemiş olsa da...” Wallace'ın söz ettiği sonucun “açıkça ifade edilmemiş” olması Darwin'in çekincelerinden ya da iddiasının farkında olmamasından kaynaklanmamaktadır. Burada sorun Darwin ve Wallace arasında bir doğaya bakış farkından kaynaklanmaktadır. Darwin insanın ahlaki, zihinsel, ruhsal ve fiziksel olmak üzere farklı kısımlardan oluştuğunu düşünmemektedir. Dolayısıyla çalışmalarında bunların ayrılıklarına vurgu yapmamış ya da birinin gelişiminin diğerlerine ne ölçüde benzediğini tartışmamıştır. Bu ayrımlar Wallace'a aittir ve bu nedenle Darwin'de bunların yokluğu kendisine bağımsız bir argüman olarak görünmektedir. Darwin'in bu görüşünün aykırı olduğu “iyi kanıtlanmış olgulara” baktığımızda bütün bulabildiğimiz insanın fiziksel bedeninden ayrı bir ruhu olduğu, kör doğa yasalarının ahlaki açıklayamayacağı ve tüm evrimin, insanın fiziksel yapısını ortaya çıkarmak için doğa üstü bir güç tarafından planlanmış bir süreç olduğu inancıdır. Bunlar ise “iyi kanıtlanmış” olmaktan çok uzaktır; yalnızca yaygın kaniyi ifade etmektedirler.

Darwin'in Lyell'e yazdığı mektuptaki tesellisini anımsayalım. Çalışmasının özgünlüğü ortadan kalksa da kuramı uygulamak için harcadığı emeğin hala önemli olacağından söz etmekteydi. Burada Darwin'in sözünü ettiği “uygulamaların” ne kadar önemli olduğunu görmekteyiz. Kuşkusuz Darwin'in katkısı yalnızca kuramı başkalarından önce kimi problemlere uygulaması değildir. Bundan çok daha önemli olarak kuramın uygulanamayacağı istisnalar olduğunu düşünmemesidir. Darwin doğal seçilimi bir doğa yasası olarak ortaya koyan ilk kişidir; çünkü Wallace gibi doğal seçilimi fark etmiş başkaları onu asla evrensel bir yasa olarak görememiştir. Onun erişemeyeceği (ruh gibi) varlıklar olduğunu düşünmüş, bazı niteliklerin (örneğin ahlaki yargılarda bulunabilme) bilimle açıklanamayacağını savunmuş, doğal seçilimi yönlendirecek doğa üstü yaratıcılar olması gerektiğini düşünmüşlerdir. Doğal seçilimi başka bir düzenleyiciye gereksinim duymadan tüm canlılar ve onların tüm nitelikleri

için geçerli bir yasa olarak görmek ilk olarak Darwin'in gerçekleştirdiği bir bilimsel aşamadır.

Sonuç

Türlerin Kökeni'nin son tümcesi de yine gezegenlerin uyduğu yasalar ile türlerin oluşumunun yasalarını karşılaştırmaktadır. Darwin bunların aynı türden, değişmez ve evrensel geçerliliği olan yasalar olduğunda ısrar etmektedir. Bu açıdan bakıldığında Darwin bir yasa bulmanın da ötesinde biyolojiyi bir bilim durumuna getirmiştir. Yalnızca Darwin'in istisnalara yer vermeyen maddeci tutumu ve mucizelere yer bırakmayan yasa arayışı yaşamı, bilimin araçları ile değerlendirmeyi olanaklı kılar.

Darwin bilimsel bir kuram ortaya koyarken Wallace, doğa üstü güçlere başvurmadan insanı açıklamanın olanaksız olduğunu savunmuştur. Her ne kadar Wallace doğal seçilime ilişkin kimi kanıtları fark etmişse de Darwin'in bilimsel yaklaşımını asla paylaşmamış, doğal seçilimin evrensel geçerliliği olan bir yasa olarak ortaya konmasına da her zaman karşı çıkmıştır. Bu nedenlerle evrim kuramının kurucusu olarak adını fazla duymuyor olmamız Wallace'a yönelik bir haksızlık olarak nitelenemez.

KAYNAKÇA

- COLP, R. Jr. (1992) "I will Gladly do my Best': How Charles Darwin Obtained a Civil List Pension for Alfred Russel Wallace," *Isis*, 83(1) s. 3-26.
- DARWIN, C. (1858) "Charles Darwin'den Charles Lyell'e mektup, 18 Haziran 1858," *The Autobiography of Charles Darwin and Selected Letters* içinde ed. F. Darwin, s. 196-197.
- DARWIN, C. (1859) *On the Origin of Species by Means of Natural Selection or the Preservation of Favoured Races in the Struggle for Life*, London: John Murray. Birinci Basım.
- DARWIN, C. (1871) *The Descent of Man, and Selection in Relation to Sex*. London: John Murray.
- DARWIN, C., Wallace, A. R. (1958) *Evolution by Natural Selection*, London, New York: Cambridge University Press.
- DAWKINS, R. (1998) *Kör Saatçi*, çev. Feryal Halatçı, Ankara: TÜBİTAK.
- GOULD, S. J. (1985) "Hannah West's Left Shoulder and the Origin of Natural Selection," *The Flamingo's Smile* içinde S. J. Gould, New York, London: W. W. Norton & Company, s. 335-346.
- MAYER, W. V. (1987) "Wallace and Darwin," *The American Biology Teachers*, 49(8), s. 406-410.
- WALLACE, A. R. (1870a) "Natural Selection—Mr. Wallace's Reply to Mr. Bennett," *Nature*, sayı: 3, s. 49-50. Wallace 2004'te tekrar basılmıştır, s. 129-130.
- WALLACE, A. R. (1870b) "The Measurement of Geological Time," *Nature*, sayı: 1, s. 399-401, 452-455. Wallace 2004'te tekrar basılmıştır, s. 115-129.
- WALLACE, A. R. (1887) "Alfred Russel Wallace to A. Newton, Dec 3 1887" *The Autobiography of Charles Darwin and Selected Letters* içinde ed. F. Darwin, s. 200-201.
- WALLACE, A. R. (1891) *Darwinism an Exposition of the Theory of Natural Selection with some of its Applications*, London: Macmillan and Co.
- WALLACE, A. R. (2004) Alfred Russel Wallace: Writings on Evolution, 1843-1912, Vol. I, Periodical Articles, Essays and Reviews: 1843 – 1912, ed. C. H. Smith. Thoemmes Continuum.